

מִי דַעַת

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת / מאת הרב ד. אוסטרוף שליט"א
הלכות אלו היו למראה עיניו של הגר"מ שטרנבוך שליט"א.

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

הערה: אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להיוועץ במורה הוראה.

והטעם, כיון שאין צריך להם בעת הליכתו ברחוב הרי הם משאוי, וגם בודאי יבוא להסירם ברה"ר ולהעבירם ד' אמות⁴.

משקפי שמש: משקפי שמש רגילים שאדם לובש אותם להגן על העיניים מקרני השמש, אסור לצאת בהם לרה"ר. והטעם, מחמת שיש חשש שיוריד אותם כשיגיע למקום צל ויעבירם ד' אמות. אבל משקפי שמש רפואיים שאדם לובש אותם אפילו בבית ובמקום שיש צל, מותר לצאת עמהם לרה"ר, מכיון שאין חשש שיוריד אותם מעיניו⁵.

מה הדין לגבי יציאה עם תכשיטים בשבת?
תכשיטים אמנם אינם מלבוש אך עכ"פ בטלים הם לגופו של האדם, ומשום כך אינם נחשבים למשאוי⁶. אולם, אפ"ה אסרו חכמים לצאת עימם לרה"ר מחשש שמא תוריד האישה את התכשיט ע"מ להראותו לחברותיה ותשכח ותעבירנו ד' אמות ברה"ר.

אלא שכתב הרמ"א⁷ שכ"ז בזמן חז"ל, אבל בזמנינו אין הנשים רגילות להוריד את התכשיטים מגופן ע"מ להראותם לחברותיהן, וע"כ כהיום מותר לנשים לצאת בתכשיטים לרה"ר. וההבדל בין זמן חז"ל לזמנינו, שבזמן חז"ל לא היו הנשים רגילות בלבישת תכשיטים בכל יום, אלא בשבת ובזמנים מיוחדים, ומשום כך היה חשש שתוריד להראות לחברותיה, אבל בזמנינו רגילות הנשים ללבוש תכשיטים בכל

מה הדין בכיסוי ניילון ע"ג פאה של אישה?

כיסוי ניילון לפאה לכאורה דומה לכיסוי ע"ג הכובע שנתבאר לעיל בגיליון הקודם. אמנם כתב המנחת יצחק¹ שאין להתיר לאשה לצאת עם כיסוי ניילון ע"ג הפאה, משום שרגילות הנשים שאינן משאירות את הפאה על ראשן לאחר שפוסק הגשם, וא"כ יש חשש שכשיפסק הגשם היא תסיר את הכיסוי מראשה ותשכח ותעבירנו ד' אמות. ומטעם זה, אסור לצאת עם כיסוי כזה אפילו כשהכיסוי מגן גם על פניה או על גופה מפני הגשם, שאפילו בדבר שהוא נחשב כמלבוש, אם יש חשש שיסירנו ברחוב אסרו חז"ל את היציאה בו.

משקפיים האם נחשבים כמלבוש ומותר לצאת עמהם לרשות הרבים?

יש לחלק בין סוגי המשקפיים

משקפי ראייה: באופן שלובש את המשקפיים בשביל שצריך בהם לראייתו וקשה לו לראות בלעדיהם, מותר לצאת בהם לרשות הרבים². והטעם, משום שבאופן זה נחשבים המשקפיים למלבוש ונטפלים לגופן. ואע"פ שהחיי אדם³ כתב שאין לצאת במשקפיים משום שיש חשש שמא יפלו ויבוא להוליכן בידו, כ"ז במשקפיים שהיו מצויים בזמנם, אבל במשקפיים המצויים בזמננו אין חשש זה, ומותר לצאת בהם לרה"ר.

משקפי קריאה: הצריך למשקפיים רק בעת שרוצה לקרוא, אסור לצאת בהם אפילו בעת שהם על עיניו,

⁴ שמירת שבת כהלכתה שם, ע"ש.

⁵ שם סעיף י"ח והערה ע"א.

⁶ עיין ש"ע סימן ש"א וסימן ש"י, ושמירת שבת כהלכתה שם סעיף י"ב.

⁷ סימן ש"ג סעיף י"ח.

¹ שם.

² שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק י"ח סעיף ט"ז.

³ עיין מ"ב סימן ש"א ס"ק מ"ד.

יום ולא דווקא בזמנים מיוחדים, ולכן אישה הלובשת תכשיטים אין בזה שום מיוחדות מסוימת, ומשום כך אין חשש שתוריד להראות לחברותיה. אך יש לדעת, שאמנם זהו המנהג המקובל ללבוש תכשיטים בשבת ולצאת עמהם לרה"ר, אך יש מקום להדר ולא לסמוך על ההיתרים השונים, ולא לצאת עם תכשיטים לרחוב, ובפרט בערים גדולות שיש חשש להיותן רשות הרבים מדאורייתא⁸.

האם מותר לענוד שעון על היד?

שעון זהב שבדרך כלל אין רגילים להסיר אותו מהיד גם כשהוא מפסיק לפעול, הרי הוא תכשיט ומותר לצאת בו בשבת [אבל אדם שמוריד שעון כזה מידו כשהוא מפסיק לפעול, אין השעון נחשב לו כתכשיט, ואסור לו לצאת עמו בשבת במקום שאין עירוב]⁹. **שעון רגיל** שאינו משמש כתכשיט אלא כל מטרתו היא להראות את השעה, אינו נחשב כתכשיט שהרי כשהוא מפסיק לפעול רגילים להסירו מן היד, וע"כ אין לצאת בו בשבת¹⁰. אמנם יש שרצו להתיר זאת, מכיון שהוא מלובש על היד וכולם רגילים כך ללבושו הרי הוא דרך מלבוש¹¹. אולם כתב האגרות משה¹², שראוי לכל בן תורה וירא שמים שלא לסמוך על היתר זה.

ולמעשה יש על כל אחד לעשות שאלת רב כיצד לנהוג בזה, ובפרט בערים גדולות שיש חשש להיותן רשות הרבים מן התורה.

האם מותר לחייל לצאת עם אות הצטיינות או דרגה על בגדו?

בדרך כלל מותר לאדם לצאת עם פריטים לקישוט המוצמדים אל בגדיו, ומשום כך ישנן דעות המתירות לאדם לצאת עם סמל המראה את השתייכותו לאיזה תנועה או ארגון, וכן מותר לחייל

לצאת עם אות הצטיינות או דרגה שעל בגדו¹³. והטעם מפני שדבר זה לכבוד הוא להם ומשום כך נחשב לתכשיט.

אולם, אסור לרופא לצאת עם תג זיהוי, וכן שומר אזרחי אסור לו לצאת עם תג זיהוי המוצמד לבגדו, מפני שאין זה בא לכבוד ולקישוט להם¹⁴.

האם מותר לאדם אלרגני לצאת עם תווית המעידה על כך?

תווית המעידה על אלרגיה, אסור לצאת בה בשבת. והטעם מכיון שאינה תכשיט לאדם, ואמנם היא מקום לומר שאם התווית עשויה כעין צמיד ונלבשת סביב היד באופן שיש בזה קצת קישוט, שיהיה מותר לצאת בה, אך עכ"פ ההלכה למעשה בזה שאין לצאת בתווית כזו בכל אופן, שס"ס אי"ז קישוט.

מקל העשוי לכבוד, האם מותר לצאת בו בשבת?

ישנם אנשים מכובדים הרגילים לשאת בידם מקל מצופה כסף וכדו' העשוי לכבוד, ואין לצאת במקל זה בשבת. ואע"פ שמקל זה בא לקישוט, אפ"ה לא הותר לצאת בתכשיט אלא כשהוא עונדו על גופו, אבל להחזיק בידיו אין היתר בכל אופן¹⁵.

בגליון הבא:

- כפתורים התפורים בבגד לזרובה האם מותר לצאת בהם בשבת?
- האם מותר לצאת בתווית ניקוי יבש או מחיר וכדו' שנשארה בבגד?
- מה יעשה אדם ששכח ויצא לרחוב (שאינו עירוב) עם דבר שאסור לצאת בו בשבת?

⁸ עיין שו"ע סימן ש"ג סעיף י"ח ובביאור הלכה שם ד"ה כי בזה, שו"ע הרב סימן ש"ג סעיף כ"ג, שמירת שבת כהלכתה שם.

⁹ שם סעיף כ"ז והערה ק"ט.

¹⁰ שמירת שבת כהלכתה שם. ומנחת יצחק ח"א סימן ס"ז.

¹¹ אגרות משה או"ח ח"א סימן קי"א. ועוד עיין שמירת שבת כהלכתה שם הערה קי"א מה שכתב בשם הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל.

¹² שם.

¹³ שמירת שבת כהלכתה שם סעיף כ"ה והערה ק"ג.

¹⁴ שם.

¹⁵ שמירת שבת כהלכתה שם סעיף ל'.

מרכז למודי דעת

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והתר, שבת, עירובין, נדה, מקואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות הסמיכה.

להצטרפות ולקבלת מידע נוסף חייגו:

03-6166340

E-mail: limd@netvision.net.il

www.limd.co.il